NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

ADVIES

Aan:	algemene raad
Van:	wetgevingsadviescommissie strafrecht
Datum:	13 november 2026
Betreft:	**Besluit tenuitvoerlegging (conceptbesluit, tweede tranche algemene maatregelen van bestuur nieuw Wetboek van Strafvordering)**

Samenvatting en conclusie

De inhoud van het Besluit houdende regels over de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke en strafvorderlijke beslissingen (Besluit tenuitvoerlegging) is gebaseerd op het huidige Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen. Het betreft primair een technische omzetting; de inhoudelijke wijzigingen zijn beperkt. De wetgevingsadviescommissie Strafrecht (verder: ACS) kan instemmen met de keuze van de besluitgever voor deze technische omzetting, waardoor het besluit de opbouw van Boek 7 van het Wetboek van Strafvordering volgt. De ACS stelt voor het voorstel op drie punten aan te passen, nu de waarborgen voor de veroordeelde in zoverre onvoldoende zijn. Deze drie punten betreffen:

- aanvang tenuitvoerlegging zelfmelders en opschortende werking gratieverzoek;
- zelfmeldstatus;
- horen veroordeelde in het kader van reclasseringsadvies.

Consultatieadvies

1. *Aanvang tenuitvoerlegging en opschortende werking gratieverzoek*

Momenteel volgt het aanvangsmoment van de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf uit artikel 5:2, onderdeel a, van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen:
• bij een oproep tot zelfmelding de dagtekening van de oproep (onder 1°);
• als de veroordeelde niet of te laat reageert, de eerste dag na afloop van de meldtermijn van een maand (onder 2°);
• bij een veroordeelde zonder vaste woon- of verblijfplaats de datum waarop hij wordt gesignaleerd voor aanhouding (onder 4°).

De staatssecretaris acht de huidige regel niet in overeenstemming met het uitgangspunt dat de tenuitvoerlegging begint op de dagtekening van de oproep. De afwachtende veroordeelde zou als het ware worden “beloond” met een extra maand waarin een eventueel gratieverzoek (toch) opschortende werking heeft. Zij stelt daarom onder meer in geval van een oproep tot zelfmelding voor dat de tenuitvoerlegging altijd aanvangt op de datum van de dagtekening van de oproep. Deze wijziging heeft als nadeel dat het gratieverzoek alleen opschortende werking heeft als het wordt ingediend vóór een datum die de veroordeelde onbekend is en die vóór de dagtekening van de oproep ligt. Het verdient aanbeveling deze wijziging te schrappen, althans te bepalen dat een gratieverzoek opschortende werking heeft tot (bijvoorbeeld) veertien dagen na ontvangst van de oproep tot zelfmelding.

2. *Zelfmelden*

Het al dan niet verkrijgen van de status van zelfmelder leidt in de praktijk geregeld tot problematische situaties. Een van de oorzaken daarvan is dat de Minister een discretionaire bevoegdheid heeft bij het verlenen van de status van zelfmelder. De Regeling tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen vermeldt wel criteria op basis waarvan de Minister de veroordeelde in ieder geval niet oproept (artikel 2:1 lid 1) en criteria die de Minister in ieder geval betrekt bij zijn

afweging (artikel 2:1 lid 2), maar daaruit kan de veroordeelde slechts afleiden in welk geval hij niet in aanmerking komt voor de status van zelfmelder. Hij kan daaruit niet afleiden wanneer hij daarvoor wel in aanmerking komt. Dat betekent dat de veroordeelde die – kort gezegd – niet is uitgesloten van de status van zelfmelder op basis van de uitsluitingscriteria van lid 1, tot na het onherroepelijk worden van de vrijheidsstraf niet weet of hij een oproep krijgt om zich te melden, dan wel wordt aangehouden. Gevolg hiervan is dat de veroordeelden in voorkomende gevallen niet weten waar zij goed aan doen: bij een eventuele aanhouding doen ze er goed aan zich daarop voor te bereiden door bijvoorbeeld huur en baan op te zeggen, terwijl dat bij een zelfmeldstatus niet het geval is. Het verdient daarom aanbeveling (1) de zelfmeldcriteria ook positief toe te passen, door in het Besluit op te nemen onder welke voorwaarden de veroordeelde wel als zelfmelder wordt aangemerkt en (2) na het onherroepelijk worden van de straf ook de veroordeelde die niet in aanmerking komt voor de status van zelfmelder een redelijke termijn te verlenen om praktische zaken te regelen voorafgaand aan de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf.

3. Horen veroordeelde in het kader van reclasseringsadvies

Artikel 2.1.4 lid 1 regelt dat de reclasseringsinstelling de officier van justitie adviseert indien de veroordeelde een voorwaarde, straf, maatregel of gedragsaanwijzing niet naleeft. In dat advies beoordeelt de reclasseringsinstelling of naar haar oordeel de niet-naleving aanleiding zou kunnen geven tot een of meer van de volgende maatregelen:

a. het aanvullen, wijzigen of opheffen van de bijzondere voorwaarden;
b. het verkorten of verlengen van de proeftijd;
c. het alsnog tenuitvoerleggen van de voorwaardelijk niet tenuitvoergelegde straf of maatregel.

Artikel 2.1.4 lid 2 regelt dat de reclasseringsinstelling een kopie van het advies aan de Minister zendt. Niet is geregeld dat de veroordeelde tevens een kopie ontvangt en evenmin is geregeld dat hij wordt gehoord. Daarmee wijkt artikel 2.1.4 af van 5.1.10, dat bepaalt dat in geval van onder meer advies aan de officier van justitie tot het voortijdig beëindigen van de tenuitvoerlegging van de taakstraf, de veroordeelde zo mogelijk wordt gehoord (lid 2). De ACS ziet geen reden om deze waarborg niet te laten gelden in het kader van 2.1.4, mede gelet op de ingrijpende gevolgen die in het bijzonder het alsnog tenuitvoerleggen van de voorwaardelijk niet tenuitvoergelegde straf of maatregel heeft. De verwachting van de ACS is dat het horen van de veroordeelde in voorkomende gevallen aanleiding zal geven tot continuering van het betreffende traject. Dat werkt ook een voortvarende tenuitvoerlegging van de straf of maatregel, of het toezicht op de naleving van daaraan verbonden voorwaarden, in de hand.